

Program prac konserwatorskich dla remontu zabytkowych elementów wnętrza sali
wykładowej **nr 457** zlokalizowanej w Gmachu Głównym Politechniki Gdańskiej
przy ul. Narutowicza 11/12 w Gdańsku

na potrzebę projektu: "PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY
Remont sali wykładowej nr 457 w Gmachu Głównym Politechniki Gdańskiej"

Autorka opracowania:	mgr sztuki Monika Jaszczak
Inwestor:	Politechnika Gdańska ul. Narutowicza 11/12 Gdańsk
Adres inwestycji:	ul. Narutowicza 11/12, 80-233 Gdańsk
Data budowy obiektu:	1904 r.
Architekt:	Albert Carsten
Nr rej.:	wpisany do rejestru zabytków pod nr 969 (dawn. 828) w dniu 30.04.1979 roku przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku.

OŚWIADCZENIE: Niniejszym oświadczam, że opracowana i sprawdzona przeze mnie dokumentacja, została wykonana zgodnie z obowiązującymi na dzień jej wykonania przepisami oraz zasadami wiedzy konserwatorskiej.	
Opracowanie konserwatorskie chronione prawem autorskim	
OPRACOWANIE: mgr sztuki Monika Jaszczak konserwator rzeźby kamiennej i detalu architektonicznego, nr dyplomu UMK 1400/122802/2008	

1.0. INFORMACJE OGÓLNE

1.1. Podstawa opracowania:

Opracowanie przygotowano na podstawie:

- Zapisy Ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. wraz z późniejszymi zmianami;
- wizji oraz oględzin na obiekcie; wytycznych zamawiającego;

1.2. Przedmiot opracowania, zakres ochrony konserwatorskiej

Przedmiotem opracowania jest program prac konserwatorskich dla zabytkowej stolarki drzwiowej, listew przypodłogowych i tynków we wnętrzu Sali audytoryjnej nr **457**. Pomieszczenie znajduje się w Gmachu Głównym Politechniki Gdańskiej przy ul. Narutowicza 11/12 w Gdańsku, objętego wpisem do rejestru zabytków i podlega ochronie prawa zgodnie z zapisami Ustawy o Ochronie Zabytków z dn. 23 lipca 2003 roku wraz z późniejszymi zmianami.

Zespół zabudowy Politechniki Gdańskiej (Gmach Główny; Instytut Chemii; Instytut Elektrotechniczny, laboratorium maszynowe z kotłownią; budynek gospodarczy - skład węgla, dom palacza, mieszkanie portiera; mieszkanie mechanika; umywalnia oraz aleja lipowa) został wpisany do rejestru zabytków pod nr 969 (dawn. 828) w dniu 30.04.1979 roku przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku.

1.3. Cel i oczekiwane efekty prac konserwatorskich i restauratorskich

Celem planowanych prac konserwatorskich i restauratorskich jest ochrona, utrwalenie i poprawa stanu technicznego elementów wnętrza Sali nr 457 t.j. tynków, zabytkowej stolarki drzwiowej i listew przypodłogowych.

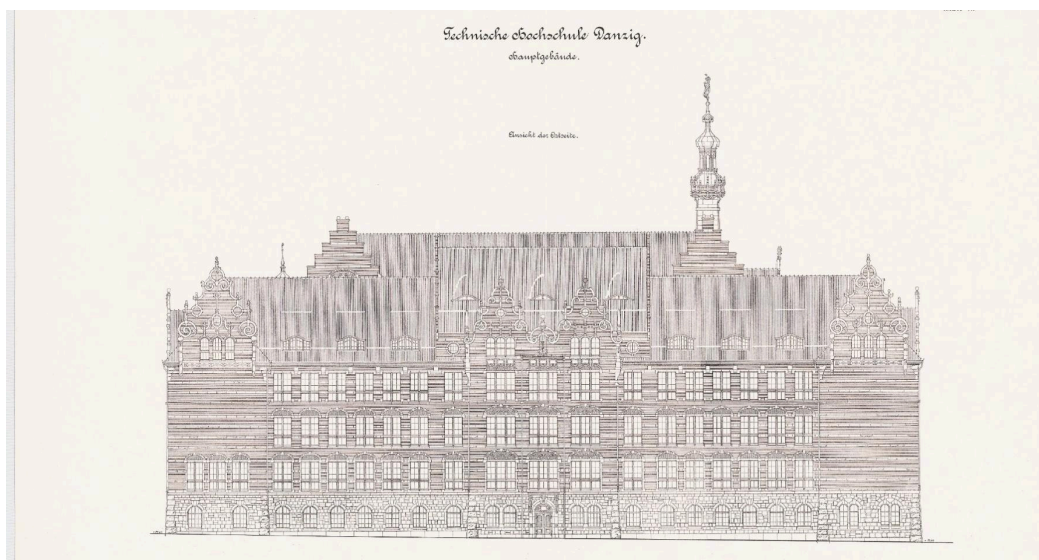
2.0. RYS HISTORYCZNY

Zespół zabudowań Politechniki Gdańskiej został wybudowany decyzją cesarza Wilhelma II. Uczelnia została powołana do życia w 1899 roku, otwarcie nastąpiło w 1904 roku jako - zgodnie z pierwszym statutem z dnia 1 października 1904 r. - „Politechnika Królewska w Gdańsku” (niem. Königliche Technische Hochschule zu Danzig). Najstarsze budynki dzisiejszej Politechniki Gdańskiej zostały wybudowane w latach 1900–1904, wedle projektów berlińskiego architekta Alberta Carstena przygotowanych dla nowo powstającej, wówczas określanej jako Królewsko-Pruska Wyższa Szkoła Techniczna (niem. Königliche Preussische Technische Hochschule). W latach 1918–1921 uczelnia nosiła nazwę Wyższej Szkoły Technicznej w Gdańsku (niem. Technische Hochschule zu Danzig), w tym czasie uczelnia funkcjonowała pod zwierzchnictwem Komisji Państw Sprzymierzonych. Wraz z utworzeniem Wolnego Miasta Gdańska zmieniono nazwę uczelni na Wyższą Szkołę Techniczną Wolnego Miasta Gdańska (niem. Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig), w latach 1921–1939 uczelnia funkcjonowała pod zwierzchnictwem wydziału do spraw oświaty, nauki, kultury i wyznań Senatu II Wolnego Miasta Gdańsk. Na podstawie Dekretu (z mocą ustawy) Prezydenta Krajowej Rady Narodowej z wniosku Ministra Oświaty Rzeczypospolitej Polskiej z 24 maja 1945 istnieje jako uczelnia polska.

Podczas II wojny światowej obiekt bardzo ucierpiał w wyniku bombardowania. Prace przy odbudowie, najbardziej zniszczonego obiektu kompleksu budynków Politechniki, rozpoczęto w kwietniu 1945 roku. W pierwszej kolejności przeprowadzono remont najmniej uszkodzonych bocznych skrzydeł gmachu – gdzie wykonano remont dachów i odnowiono sale wykładowe. Następnie od 1948 roku, na podstawie projektu Witolda Monkiewicza prowadzono prace przy odbudowie części środkowej i nieznaczny fragment części południowej Gmachu głównego. Podczas prac uszanowano pierwotną formę ceglano-kamiennych elewacji, przy odtworzeniach wykorzystano jednak tańsze imitacje pierwotnie użytych materiałów. Oczywiście interwencją w warunkach powojennych, było usunięcie portretu cesarza Wilhelma II znad głównego wejścia i skucie niemiecko - języcznych napisów. Przeobrażeniu uległy jednak wnętrza w odbudowanej części środkowej gmachu. Monkiewicz wprowadził nowe formy architektoniczne, nie kontrastujące jednak z zachowanymi oryginalnymi detalami. Odbudowane klatki schodowe otrzymały przeszklenia o wiele większe niż pierwotne, poprawiając warunki oświetleniowe w nich panujące.

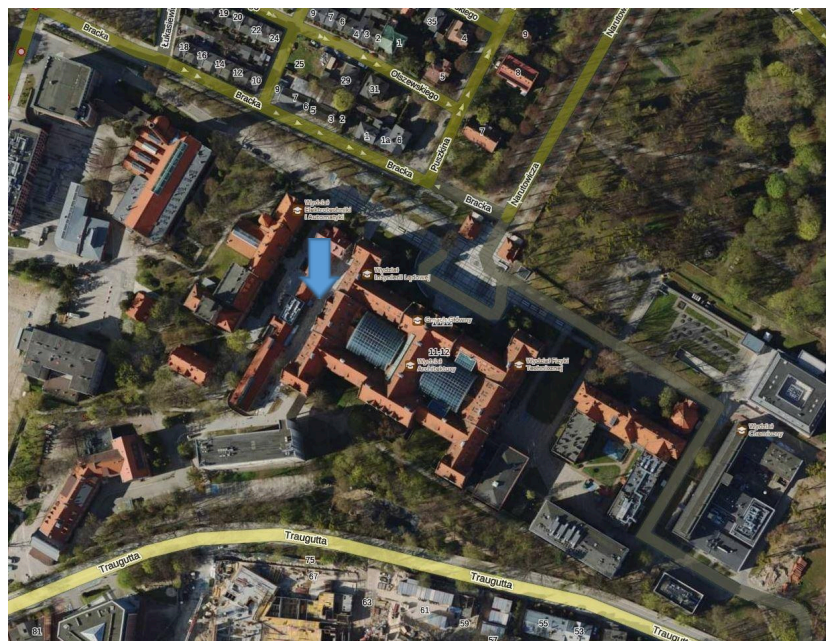
Po 1962 roku zostały przeprowadzone prace konserwatorskie przy elewacjach Gmachu Głównego według projektu Zdzisława Bary z gdańskiego Miastoprojektu. Usunięto wówczas betonowe uzupełnienia kamieniarki i muru ceglanego elewacji, kamieniarkę odtworzono piaskowcem „Podolszańskim” z okolic Szydłowca. Uzupełniono też ubytki cegły

licówki., wykonane poprzednio ze sztucznego kamienia słupki w elewacji tylnej zyskały fazowania i obróbkę kamieniarską upodabniającą je do oryginalnego kamienia. Skala odtworzenia była duża, ponieważ przyjęto założenie przywrócenia pierwotnej formy elewacji, autor posługiwał się przy tym rysunkami powykonawczymi Alberta Carlstena z 1906 roku.¹

Ryc. 1 Gmach Główny, elewacja wschodnia, Inwentaryzacja powykonawcza Królewskiej Wyższej Szkoły Technicznej, Albert Carstein, lipiec 1906 r., źródło: muzeum Architektury Politechniki Berlińskiej, / <https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=79&POS=165>, Inv. Nr. 30851

3.0. OPIS OBIEKTU

Il. 1 Lokalizacja budynku Głównego PG oraz przedmiotowej sali 457 zlokalizowanej w najwyższej kondygnacji, źródło <https://mapa.targo.pl/> z dn. 05.04.2024 r.

¹ Jakub Szczepański, „Architektura Politechniki Gdańskiej 1904-2018 Fundacja Terytorium Książki, Gdańsk 2019, s.116-123.

W sali znajdują się 3 szt. zabytkowych drzwi drewnianych otoczonych drewnianymi opaskami. Drzwi w konstrukcji drewnianej ramowo-płycinowe, dwuskrzydłowe, obecnie pokryte licznymi przemaalowaniami farbami olejnymi. Pierwotnie były wykończone bezbarwną powłoką eksponującą rysunek słoï (przypuszczalnie powierzchnia była zabezpieczona olejem lub olejowoskiem), następnie drewno było trzykrotnie przemaalowane na kolor biały.

Ściany tynkowane tynkiem wapiennym z piaskiem, oryginalnie malowanym na kolor kremowo-piaskowy. Obecnie pokryte wtórnymi warstwami gładzi i powłok malarskich.

Ponadto zachowały się oryginalne drewniane listwy przypodłogowe (pierwotnie wykończone bezbarwnie).

4.0. STAN ZACHOWANIA

Drzwi w stanie ogólnym dobrym. Natomiast powłoki malarskie pokrywające drewno są lokalnie spękane i odspojone, nierówne i nieestetyczne. Okucia wymagają oczyszczenia, zabezpieczenia i regulacji. Zabytkowa klamka pokryta zabrudzeniami i warstwą patyny. Zawiasy wtórnje przemaalowane, farba łuszczy się, spod farby widoczne ogniska korozji metalu. Klamki mosiężne, oryginalne, pokryte warstwą patyny i zabrudzeń.

Fot. 1 Widok na wnętrze sali (w kierunku pn.). Po prawej widoczna przedmiotowa stolarka drzwiowa.

Fot. 2 Widok na wnętrze sali (w kierunku pd.).

Fot. 3,4 Zabytkowe drzwi wewnętrzne.

Fot. 5 Zabytkowe drzwi wewnętrzne. Fot. 6 oryginalne zawiasy drzwiowe.

Fot. 7 Zabytkowe listwy przypodłogowe pokryte wtórnymi nieestetycznymi przemalowaniami.

Tynki ścienne

Tynki w pomieszczeniu 457 obecnie pokryte wtórnymi przemalowaniami. Tynk oceniono jako dobrze zachowany. Zidentyfikowano najstarsze wymalowanie tynku w kolorze piaskowym. Ostateczna ocena stanu zachowania tynków będzie możliwa po usunięciu wierzchnich warstw wykończeniowych.

5.0. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH:

Konserwacja i restauracja elementów drewnianych: drzwi i listwy przypodłogowe

Drzwi poddać pracom konserwatorskim i restauratorskim:

1. Oczyszczenie powierzchni drewna z wtórnych powłok malarskich: a) metody mechaniczne pod strumieniem gorącego powietrza (nagrzewnica z regulacją temperatury); b) doczyszczanie pastą zmydlającą do usuwania starych powłok c) zmycie powierzchni alkoholem; d) szlifowanie drobnym papierem ściernym;
2. Dezynfekcja drewna preparatem biobójczym opartym na związkach boru (np. Biotin T lub inny o zbliżonych właściwościach).
3. Lokalnie – w miejscach gdzie jest to konieczne: Impregnacja wzmacniająca drewna np. Paraloid B75 w Toluenie lub innym o zbliżonych właściwościach – stężenie odpowiednio do występujących zniszczeń;
4. Naprawy stolarskie. W razie konieczności dopuszcza się flekowanie drewna z użyciem tożsamego drewna sezonowanego i impregnowanego przeciwbio logicznie.
5. Uzupełnianie ubytków (np. szpachlówka akrylowa do drewna np. Collowood Putty Ticurilla w kolorze drewna lub inna o zbliżonych właściwościach);
6. Gruntowanie drewna preparatem kompatybilnym z lakierem nawierzchniowym. Naniesienie nowych warstw lakierniczych w macie lub półpołysku, zgodnie z przyjętą kolorystyką w budynku Gmachu Głównego. Dobór wykończenia nna podstawie próbnego wymalowania.
7. Oczyszczenie zawiasów metodami mechanicznymi i/lub chemicznymi. Regulacja zawiasów. Naniesienie inhibitora korozji i powłok dekoracyjnych w kolorze czerni młotkowa.
8. Klamki mosiężne oczyścić czyścikiem do metali kolorowych (np. Duraglit) i pastami polerskimi z pozostawieniem szlachetnej patyny na powierzchni.
9. Regulacja i usprawnienie mechanizmów.
10. Wymiana zamka na nowy lub usprawnienie istniejącego.

Ściany

Powierzchnię ścian oczyścić z wtórnych powłok metodami mechanicznymi (skrobanie szpachelkami, delikatne szlifowanie papierem ściernym) . Fragmenty zniszczonego tynku skuć i uzupełnić zaprawą wapienno-piaskową np. Baumiť RK 38 lub inną o zbliżonych właściwościach. Ściany należy następnie zagrunťować grunťem głęboko penetrującym do wzmacniania starych tynków np. Caparol-Tiefgrund TB (Caparol) lub równoważnym. W dalszej kolejności należy nanieść mineralną zaprawę cienkowieistwową z trasem o strukturze drobnoziarnistej (0,3 lub 0,5 mm), np. Optolith, TrassFeinputz. Dobór uziarnienia na podstawie próby, podlega zatwierdzeniu przez nadzór konserwatorski.

Powierzchnie eksponowanych ścian następnie zagrunťować i pomalować w kolorze ciepłej jasnej szarości farbą o dobrej dyfuzyjności i wysokiej odporności na zabrudzenia, np. Caparol Samtex 7 lub inną o zbliżonych właściwościach. Dobór odcienia na podstawie próbnego wymalowania.